MIHAI

URSACHI

„Diotima -

Poezii de dragoste"

Un poet foarte interesant este Mihai Ursachi, deşi deocamdată tributar unor influenţe foarte diferite. Există în *Diotima* un curios aliaj de fantezie ironică, în genul lui Leonid Dimov, de lirism intelectual în formele conversaţionale livreşti, pline de detalii prozaice şi de paranteze explicative ale lui Mircea Ivănescu şi, în fine, de preţiozitate estetică asemănătoare cu a lui Dan Laurenţiu. *Poemul despre domnişoara Gabriela Şerban şi despre unica noastră întîlnire la o expoziţie suedeză de pictură* este, hotărît, din speţa celor din *Cartea cu vise* a lui Dimov: ,, *Ce melancolice goarne legănau Universul în | după amiaza de toamnă in care străin / şi stingher rătăceam printre turnuri şi case.../ Dar Gabriela Şerban nu ştia / că cerul anume din goarnele sale sunase / singura mea întîlnire cu ea. | Desigur că înainte de asta milenii / s-au drămuit, chiar Napoleon a murit / şi multă vreme la denii / cu serile mele m-am dus fericit. | Dar Domnişoara — ochii ei faruri | violacee în noapte- ca dintr-un somn m-a trezit, / Domnişoara eternă, leită, nepăsătoare de multele ei avataruri. | Cauza straniei sale prezenţe, a întîmplării, a fost şi acum doar ea, / părea că o ştie prea bine, deşi nicidecum nu ştia / şi deşi a durat doar o clipă, un neînsemnat amănunt, | era hărăzit să aflu că este, să ştie că sunt*" etc. Cele două poezii intitulate *Din reveriile domnului R.* descind din poemele cu Mopete: *„Cînd singuraticul domn R. (supranumit Nebulon) /se plimba pe o plajă pustie şi văluri uşoare de ceaţă / adiau dinspre marea care mocnea în ea însăşi gestînd / mari noroade defuncte, i se păru că aude | schelălăit de lupoaică din larguri, de o duioasă cruzime, / sau mai degrabă un straniu discurs, imprecaţii, ceva cam in genul acesta: / «Vai omule, cine eşti tu ? | Unde ţi-e inima?»)*" etc. întreg *Poemul despre purpură,* cu atîtea lucruri admirabile, vine din estetismul somptuos al lui Dan Laurenţiu. Dar iată *Ofranda,* o poezie mai scurtă, şi de aceea citabilă aici: *„ Ofrandă albă flori în adorare / cu bunătate şi blîndeţe / şi-n tot amurgul este ca o floare / lumina-nlăcrimatei tale feţe // Fu dat acestor oarbe molecule / ca-n aerul adincei rătăciri / de ochiul tău adine să se-ndestule / la ţărmul unei mări de hidrargir // Serbări crepusculare sub bolţile de viţă / o lume ameţită se grăbeşte-n jos / eu împletesc cununi de tămîiţă | la chipul tău cel pururea frumos // Ofrandă albă flori în adorare / cu îmblînzire şi cu bunătate / la ţărmul unei ape rotitoare / acum întotdeauna niciodată".*

Care e nota originală ? Mihai Ursachi e un poet cultivat şi subtil, la care lecturile nu distrug naturaleţea expresiei, ci o sporesc, îmbogăţind imaginaţia ca un îngrăşământ chimic. Surprinzător la el e simţul muzical: firescul, cursivitatea elegantă a versului, graţia ce pare spontană. Şi totuşi inteligenţa poeziei, e înainte de orice remarcabilă, livrescul, construcţia savantă. Prozaicul şi intelectualul se topesc la un loc într-o artă poetică insesizabilă şi pură: *„Acesta e autorul: el duce pe umăr un crin ca pe-o puşcă. / Astfel înarmat, tot ce există îl muşcă. / Adeseori spune: / o, slăbiciune, / numele tău e artă. / Fiind deci atît de ridicul şi slab, întreprinderea lui e deşartă, / întocmai ca a zidarului, fratele său, / care a vrut să construiască o piramidă-n Ţicău. / Dar mai cu seamă, / ora îi pare tîrzie, şi mult îi e teamă | că vremea nu-i pe măsura uneltelor sale modeste. | Deci plin de mîhnire el vă propune această poveste".* (Şi urmează o poveste borgesiană). Cele mai personale poezii conţin suave viziuni paradisiace, universul înflorind tot sub privegherea blinda a eresului: *„Aici unde sîntem e pace cu adevărat. E pace cu adevărat. || La picioarele tale, iubito, prunul sălbatic a înflorit, / colina întreagă e semănată de îngeri cu florile / ce s-au numit imortele. Din inima mea / un mac de cîmpie s-aprinde o dată pe an. Este noapte,/ şi la picioarele tale, iubito, prunul sălbatic e înflorit. || Marea adine priveghează tăcerile albe în care / s-a înecat graiul nostru, iar luna, ca-n vechile sfinte poeme / iluminează zidirea în formă de crin. Un crin cugetînd, / astfel am fost şi-am trecut noi pe ţărmul acesta / la marginea mării. Universul întreg e un crin. || Aici unde sîntem e pace cu adevărat. E pace cu adevărat".* Rozele şi alte flori, fluturii, păunii, legănările, plutirile, zborul formează esenţa acestui lirism profund şi delicat, de voluptăţi secrete: ,, *Vino, vreau să te-nvăţ nebunia / pe căi delicioase şi aberante / am să te duc pentru-ntîia / oară pe insula florilor, Zante. || E singurul loc unde ceasul nu bate, | vino, vom locui fără grijă-n / castelul numit Voluptate, | cu turnuri înalte de-un stînjen. || La ce bun poveţele cele cuminţi, / o, nu te gîndi ce riscant e, / ne cheamă o mie de făgăduinţi / în insula florilor, Zante".* Simbolismul macedonskian se asociază cu un ezoterism romantic şi alături de insula florilor apare o moară cu năluci, bîntuind ca nişte obsesii erotice sufletul poetului: *„De linişte ţiuie / nebunii ca varul, păreţii; /se naşte din goluri, ştiu, e / duhul de fum al Singurătăţii. || Mi se pare că sînt într-o moară / străveche de apă, pe-un fluviu imens, / fantastice roate se-nvîrt într-o doară / în singurul, singurul sens. || Acestea sînt deci crizanteme. / Ca varul. Nălucile-degete / fine şi lungi: Nu te teme... / Oh, sufletul meu pentru ce să mai pregete? || Iată, aud cum nechează femeile / în junghiul plăcerilor lor.*

şi guiţă / mesenii. Să nu mai intirzii, dă-mi cheile, / cheile mele, Domniţă..." Aliind zeităţile nordului cu holderliniene atracţii meridionale, Mihai Ursachi e poetul unei solarităţi nocturne, un romantic exorcizîndu-şi demonii prin sarcasm, un blînd trubadur întîrziat, exultant, enigmatic şi totodată poet al „ordinei clare", estet neliniştit al viselor orgolioase...

(România literară, nr. 10, 1976)

„Marea înfăţişare"

Prin poeziile lui Mihai Ursachi din ***Marea înfăţişare*** mai bîntuie spiritul elegiilor lui Nichita Stănescu: *„ Vai, vai, ce fruct să fie acesta, / Cu miezul mai mare decît coaja? / Ce fruct e acesta, | care trecîndu-şi de margini / învăluie oceanul, pămîntul ca pe-o nucă, / şi sfera de cristal al Comorii? / Şi ftinţînd nesfirşit de afară, dincolo de sine, / găoacea lui stă în mijlocul* ***miezului/şi*** *îl mărgineşte...* ". Titlurile unor poeme sînt intenţionat discursive, după o modă cunoscută lui Geo Dumitrescu şi pe care poetul elegiilor a regăsit-o în ***Laus Ptolemaei,*** şi la care şi alţii de atunci (Dan Verona, de exemplu) au recurs între timp: ***Cîte ceva din gîndirile şi gri/ile antroposofilor şi calologilor din Cetate, precum şi zvonul absurd care începuse la un moment dat să circule printre ei.***

Originalitatea lui Mihai Ursachi, poet cultivat şi foarte fin, constă în prelucrarea ironică a tot felul de surse. Poeziile par un *bric-ă-brac* liric, o colecţie de „enormităţi", pe jumătate hazlii, pe jumătate serioase. Poetul e „cugetătorul" care meditează liric asupra universului, cel ce numără inenumerabilele cosmice: *„Este o formă întortocheată din piatră. Un melc uriaş / sau o ureche întOarsă din piatră. Adîncă statornicie / e in vuietul mării de plumb. Eu număr. | iată, picătura din nou se coboară / în melcul de piatră. Nu-i grabă || şi nici osteneală. Urechea ascultă, / cum încă un strop se adaugă mării. Aşa s-a născut toată marea; / astfel se naşte. O picătură / o dată | la şaisprezece mii de ani. /Aceasta e totul. Eu sînt acel care număr".* Modelul conştient are alteori aspect suprarealist *(„Cînd vremea-i prielnică maşinii de cusut, nu ezita să demontezi una pînă la cele mai mici măruntaie. Vei vedea ce mult seamănă cu propriul tău trup în extaz")* sau expresionist *(„Clipă de clipă. Milioane de tone. Arde | inima pietrei-oţelul / varsă şiroaie, ca laptele / dintr-un şiştar. Tunet de foc. || Ticăie, ticăie / inima furnicii în nopţile roşii").* Descoperim şi transcripţii folclorice: *„ Unde vede-o apă bună / ea fuge ca o nebună / unde vede-o apă rea / ea o tulbură şi-o bea".* Nu lipseşte absurdul

copilăresc: *„ Cînd vremea-i propice f jucătorului de popice, /acesta îşi zice: / Lui Friedrich Nietzsche / poate să-i strice / o pereche de brice?".* Limba poeziilor e şocantă ea însăşi, amestec de arhaisme, neologisme şi cuvinte inventate (inemi, resoluţi, clamează, mornă etc.), poetizînd apoeticul şi lichidînd convenţia poetică. Manierismul constă aici în afectarea artificiului. Dacă Cezar Ivănescu urmăreşte simplicitatea, Mihai Ursachi din contra cultivă sofisticarea. ***Paserariu*** se compune din crearea unor delicii cantemireşti de limbaj: *„Şi de asemeni, există o pasere care în dimineţile verii (cerul, cruzimea acidului prusie) mult prea tăios mînuie biciul. O, flagelate odori campagnarde - tăcere masochă a nostalgiei: pit-palac! pit-palad".* în fond, Mihai Ursachi e un sentimental ce se mistifică, un „şcolar al melancoliei" care-şi ascunde emoţia în superb-fastuoase imagini grafice: *„salamandre se zvîrcolesc în pojarul amurgului", „svelt chiparos în jupoanele focului", „tigrul de aur al melancoliei".* El e şi un vizionar ironic, ca în această splendidă apocalipsă a ornicelor carnivore din ***Ora zero:*** *„ Este curată nebunie să exişti la asemenea oră. / Ceasurile mici ca nişte insecte au fost mîncate de cele de masă - / cleşte rotunde şi grase, care cotcodăcesc / şi cîrtesc cînd sînt înghiţite pe nemestecate / de nişte pendule abulice şi monstruoase. | Acestea sînt mistuite pe-ncetul de orologiul pontifical din clopotniţă, / datînd încă din secolul al doisprezecelea / al tuturor orelor, / Al doisprezecelea fiind deci ultimul ceas, / el se roade pe dinăuntru / pînă se isprăveşte / şi nu mai rămîne nimica din sine. || La asemenea oră e nebuneşte să exişti".*

(România literară, nr. 36, 1977)